

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 1To/79/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5820010272
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Kurák
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2022:5820010272.2

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Kuráka a sudcov JUDr. Moniky Liptákovej a Mgr. Anny Mihálikovej, na neverejnom zasadnutí konanom 17. mája 2022 prejednal odvolania podané obžalovanou Mgr. art. T. A., nar. XX.X.XXXX a prokurátorom proti rozsudku Okresného súdu Námestovo, sp.zn. 6T/75/2020 z 22.7.2021 a takto

r o z h o d o l :

Podľa § 321 ods. 1 písm. b), e), f), ods. 3 Tr. por. z r u š u j e rozsudok Okresného súdu Námestovo, sp.zn. 6T/75/2020 z 22.7.2021.

Podľa § 322 ods. 1 Tr. por. v r a c i a okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

o d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom Okresného súdu Námestovo, sp.zn. 6T/75/2020 z 22.7.2021 bola obžalovaná Mgr. art. T. A. uznaná vinnou zo spáchania prečinu usmrtienia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák., s poukazom na ust. § 138 písm. h) Tr. zák., na tom skutkovom základe, že:

dňa 26.7.2019 v čase okolo 12.50 hod. viedla osobné motorové vozidlo značky AUDI A3 Sportback evidenčné číslo NO 261 BV po Ulici Veterná v obci Hruštín, a to smerom k ceste číslo I/78, okres Námestovo, pričom keď sa s vozidlom nachádzala v križovatke Ulice Veternej a cesty číslo I/78, nerešpektovala zvislú dopravnú značku „P1 - daj prednosť v jazde“ s dodatkovou dopravnou značkou „P12 - vyznačený tvar križovatky“, vykonala vjazd na hlavnú cestu číslo I/78, kde nedala prednosť motocyklu značky BMW R 1250 GS, evidenčné číslo SC 287 FE, ktorý po hlavnej ceste, v smere na obec Oravský Podzámok, viedol T. B., narodený X.X.XXXX, v dôsledku čoho došlo, v jazdnom pruhu motocykla, k zrážke, pri ktorej T. B., narodený X.X.XXXX, utrpel, okrem iných zranení, úrazovo-krvácavý šok v dôsledku kompresívnych komplexných poranení hrudníka a panvy (polytrauma), na následky ktorých dňa XX.X.XXXX zomrel, čím svojím konaním porušila § 3 odsek 1, 2 písmeno b), § 4 odsek 1 písmeno c) a § 20 odsek 1 zákona číslo 8/2009 Z.z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Za to jej súd podľa § 149 ods. 2 Tr. zák., § 38 ods. 3 Tr. zák., § 36 písm. j) Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 2 roky.

Podľa § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zák. súd výkon trestu odňatia slobody obžalovanej podmiennečne odložil a podľa § 50 ods. 1 Tr. zák. určil skúšobnú dobu na 3 roky.

Podľa § 61 ods. 1, 2 Tr. zák. uložil obžalovanej trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu na 4 roky.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. súd poškodených E. V., nar. XX.X.XXXX v K., trvale bytom A., R. O. XXX/XXX, L. B., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom I., X. XXX/XX, Mgr. F. A., nar. X.X.XXXX,

trvale bytom I., X. XXX/XX, mal. L. B., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom I., X. XXX/XX, mal. U. B., nar. X.X.XXXX, trvale bytom I., X. XXX/XX a Všeobecnú zdravotnú poisťovňu, a.s., pobočka Bratislava, Ondavská 3, 825 21 Bratislava, Ružinov, IČO: 35937874, odkázal s nárokom na náhradu škody na civilný proces.

Citovaný rozsudok okresného súdu nenadobudol právoplatnosť, pretože bol v zákonnej lehote napadnutý odvolaniami obžalovanej a prokurátora.

Obžalovaná podané odvolanie odôvodnila prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Tomáša Pukaja písomným podaním doručeným okresnému súdu 1.10.2021, v ktorom uviedla nasledovné odvolacie argumenty:

„Nespornou je skutočnosť, že obžalovaná bola účastníčkou dopravnej nehody na následky, ktorej zomrel T. B. (ďalej len „vodič motocykla“). Tvrdenie súdu uvedené v odôvodnení, že obžalovaná porušila ustanovenie § 20 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke (ďalej len „zákon o cestnej premávke“) považujeme za nedostatočné.

A priori „Dať prednosť v jazde“ na účely zákona o cestnej premávke je upravená v ustanovení § 2 ods. 2 písm. b) zákona o cestnej premávke „dať prednosť v jazde povinnosť účastníka cestnej premávky počínať si tak, aby ten, kto má prednosť v jazde, nemusel náhle zmeniť smer alebo rýchlosť jazdy“. Uvedeným tvrdením chceme poukázať, že vodič motocykla nemusel v prípade dodržania maximálnej povolenej rýchlosti a ďalších ním porušených povinností ako účastníka cestnej premávky náhle zmeniť smer a rýchlosť jazdy. Zo sémantického výkladu pojmu náhly jednoznačne určiť že sa jedná o „zrazu, rýchlo, nečakane“.

Podporným dôkazom, že vodič motocykla nemusel náhle zmeniť smer a rýchlosť jazdy sú znalecké posudky, v ktorých žiaden zo znalcov nedospel k záveru, že vodič motocykla musel náhle zmeniť smer a rýchlosť jazdy. Teda zjednodušene povedané, obžalovaná sa nedopustila porušenia povinnosti účastníka cestnej premávky a to konkrétne nerešpektovanie zvislej dopravnej značky P1 - dať prednosť v jazde ohľadom na ust. § 2 ods. 2 písm. b), v ktorom zákonodarca jasne koncipovať význam slovného spojenia dať prednosť v jazde.

Vzhľadom na skutočnosť, že sa súd v odôvodnení rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal ani nezaoberal porušeniami povinností aj druhého účastníka cestnej premávky - vodiča motocykla predkladáme súdu konkrétne akých porušení ustanovení o cestnej premávke sa vodič motocykla dopustil.

Podľa § 3 ods. 1, 2 zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke

1) Účastník cestnej premávky je povinný dodržiavať pravidlá cestnej premávky ustanovené v tomto zákone.

2) Účastník cestnej premávky je ďalej povinný

a) správať sa disciplinovane a ohľaduplne tak, aby neohrozil bezpečnosť alebo plynulosť cestnej premávky, pritom je povinný prispôbiť svoje správanie najmä stavebnému, dopravnotechnickému stavu cesty, situácii v cestnej premávke, poveternostným podmienkam a svojim schopnostiam,

b) poslúchnuť pokyn vyplývajúci z dopravnej značky alebo dopravného zariadenia,

c) poslúchnuť pokyn, výzvu alebo príkaz policajta súvisiaci s výkonom jeho oprávnení pri dohľade nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky, strpieť výkon jeho oprávnení, ako aj pokyny iných osôb, ktoré na to oprávňuje tento zákon alebo osobitný predpis

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke

1) Vodič je povinný

a) použiť na jazdu len vozidlo, ktoré možno prevádzkovať v cestnej premávke,

b) mať pri sebe platné doklady predpísané týmto zákonom alebo osobitným predpisom,

c) venovať sa plne vedeniu vozidla a sledovať situáciu v cestnej premávke,

d) brať ohľad na vozidlo označené osobitným označením a na označené výcvikové vozidlo autoškoly,

e) dbať na zvýšenú opatrnosť voči cyklistom a chodcom, najmä deťom, osobám so zdravotným postihnutím, osobitne voči osobám, ktoré používajú bielu palicu, a starým osobám,

f) dať prednosť chodcovi, ktorý vstúpil na vozovku a prechádza cez priechod pre chodcov, pritom ho nesmie ohroziť; to neplatí pre vodiča električky,

g) pribrať potrebný počet spôsobilých osôb, ak to vyžaduje bezpečnosť cestnej premávky, a na ten účel ich náležite poučiť,

h) zabezpečiť vozidlo a prepravované veci proti odcudzeniu prostriedkami montovanými do vozidla jeho výrobcom, ak sa vzdiali od vozidla mimo jeho dohľadu,

i) zabezpečiť pred jazdou a počas jazdy, aby sa vo výhľadovom poli vodiča nenachádzali predmety, ktoré môžu odvádzať pozornosť od bezpečného vedenia vozidla

Podľa § 9 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke

1) Vodič je povinný na vozovke alebo v jazdnom pruhu jazdiť vpravo pri pravom okraji vozovky alebo jazdného pruhu; to neplatí pri obchádzaní, predchádzaní, otáčaní alebo odbočovaní.

Podľa § 16 ods. 1,4 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke

1) Vodič je povinný rýchlosť jazdy prispôbiť najmä svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla a nákladu, poveternostným podmienkam, stavu a povahe vozovky a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať. Vodič smie jazdiť len primeranou rýchlosťou, aby bol schopný zastaviť vozidlo na vzdialenosť, na ktorú má rozhľad.

4) Vodič smie v obci jazdiť rýchlosťou najviac 50 km/h, a ak ide po diaľnici v obci alebo po rýchlostnej ceste v obci, najviac 90 km.h-1

S poukazom na vyššie citované zákonné ustanovenia je evidentné, že vodič motocykla taktiež porušil povinnosti účastníka cestnej premávky. Vodič motocykla žiadnym spôsobom nereagoval na vozidlo obžalovanej (absentuje brzdná dráha pozn. obžalovanej). Vodič motocykla okrem iného prekročil maximálnu povolenú rýchlosť v obci (dôkazom uvedeného sú svedecké výpovede doplnené znaleckými posudkami), vodič motocykla sa plne nevenoval vedeniu motocykla a nesledoval situáciu v cestnej premávke.

Každý vodič cestnej premávky je povinný prispôbiť rýchlosť jazdy svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať. Ďalej vodič sme jazdiť len primeranou rýchlosťou, aby bol schopný zastaviť vozidlo na vzdialenosť, na ktorú má rozhľad. Zjednodušene povedané účastník cestnej premávky musí si počínať tak, aby vedel rýchlo a bezpečne reagovať na vzniknutú situáciu.

Vyššie uvedené tvrdenia sú podporené i znaleckými posudkami, z ktorých explicitne vyplýva, že ak by vodič motocykla dodržal maximálnu povolenú rýchlosť v obci i bez nevyhnutnosti akéhokoľvek brzdenia z jeho strany, by na ceste vzniknutá situácia mohla mať eventuálne i taký priebeh, pri ktorom by sa navzájom s odbočujúcim vozidlom (vozidlom obžalovanej) bezprostredne minuli.

Dovoľujeme si taktiež poukázať na vypracované znalecké posudky, v ktorých žiaden zo znalcov jednoznačne nekonštatoval, že obžalovaná porušila nerešpektovaním zvislú dopravnú značku P1 - Daj, prednosť v jazde. Tvrdenie súdu, že citujem: „Obžalovaná mohla dopravnej nehode zabrániť tak, že by nechala prejsť neskôr motocyklistu a až potom by vykonala vjazd na hlavú cestu“, považujeme za nedostatočné, nakoľko súd žiadnym spôsobom neprihliadol na a ani sa nezaoberal porušeniami, ktorých sa dopustil nebohý vodič motocykla.

Stotožňujeme sa s názorom znalca, ktorý jasne preukazuje, že zabrániť kolízii motocykla s osobným automobilom mohol vodič motocykla, avšak ten úplne ignoroval dopravné značenie, nedostatočne sa venoval riadeniu motocykla, taktiež ignoroval aj maximálnu povolenú rýchlosť v obci.

Pozornosť upriamujeme na znalecký posudok znalca Ing. Fúrika, ktorý konštituuje na základe výpočtov, že v prípade dodržania predpísanej rýchlosti vodičom motocykla (tzv. max. 50km/h) by nedošlo ku kolízii. Avšak vodič motocykla nedodržiaval predpísanú maximálnu povolenú rýchlosť.

Taktiež sa nestotožňujeme so spôsobom, ako súd prihliadal na spáchaný trestný čin, obžalovanú vykreslil ako niekoľkonásobného vraha (viď. „...definitívne ukončila život jednej osoby...“), na upresnenie dávame na vedomie, že vodič motocykla podľahol zraneniam až na druhý deň po dopravnej nehode. S aplikovaním komparatívnej metódy na porušenia povinností účastníkov cestnej premávky (obžalovanej, vodiča motocykla) dospejeme k explicitnému záveru vodič motocykla porušil viacero ustanovených povinností (napr. spôsob jazdy, rýchlosť jazdy, dostatočné nevenovanie vedeniu motocykla) na rozdiel od obžalovanej. Dôkazom toho sú znalecké posudky - v spise.

Podľa § 168 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok „Ak rozsudok obsahuje odôvodnenie, súd v ňom stručne uvedie, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou, prečo nevyhovel návrhom na vykonanie ďalších dôkazov a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Ak rozsudok obsahuje ďalšie výroky, treba odôvodniť aj tieto výroky“.

Vydaným rozsudkom došlo zo strany súdu k viacerým porušeniam práv obžalovanej. Procesným právom obžalovanej je aj jeho právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vyplývajúca z ustanovenia § 168 Tr. zákona. Porušením práva obžalovanej na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia sa obžalovanej odníma možnosť náležite, skutkovo a aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu, voči ktorému chce využiť možnosť

opravného prostriedku. Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je preto porušením práva na spravodlivé súdne konanie.

Poukazujeme na skutočnosť, že v odôvodnení rozsudku absentuje odôvodnenie, ako a prečo sa sudkyňa vysporiadala/nevysporiadala s hlavnou a nosnou námietkou. Do dnešného dňa nám nebol poskytnutý žiaden relevantný dôvod, prečo súd námietky odsúdil. Sme názoru, že v prípade, ak by súd prehodnotil nami tvrdené nosné námietky, došlo by ku explicitnému preukázaniu, že dopravnú nehodu zavinil vodič motocykla.

Dodávame, že obžalovaná prostredníctvom svojho obhajcu navrhovala, aby na hlavnom pojednávaní okrem boli vykonané viaceré dôkazy. Odôvodnenie vydaného rozsudku považujeme za nedostatočné, zmätočné, priam arbitrárne. Súd zrekapituloval všetky dôkazy a ich zhodnotenie zhrnul do jednej vety citujem: „Súd sumarizujúci výsledky dokazovania na hlavnom pojednávaní, pričom prihliadal iba na skutočnosti, ktoré boli prebraté na hlavnom pojednávaní a na dôkazy, ktoré boli na hlavnom pojednávaní vykonané, mal bez pochyby preukázať, že obžalovaná sa dopustila súdneho skutku...“
Dôkaz: návrh na vykonanie dôkazov zo dňa 26.08.2020 - v spise

K tvrdenému záveru súdu citujem: „...Zo záverov znaleckého dokazovania vyplynulo, že príčinou dopravnej nehody bola nesprávna technika jazdy obžalovanej, keby vodička sledovala situáciu v zrkadle v protiidľahlom roku križovatky, mohla motocyklistu spozorovať...“ je nesporné, že na ul. Veterná je umiestnená zvislá dopravná značka „P1 - Daj prednosť v jazde“, avšak na základe všetkých vyššie uvedených skutočností na záver dodávame a opätovne uvádzame, že obžalovaná neporušila žiadnu zvislú dopravnú značku, tak ako to uvádza súd vo výroku rozsudku.

Pokiaľ ide o zodpovednosť obžalovanej za dopravnú nehodu, tak poukazujeme na tú skutočnosť, že v doprave je potrebné aplikovať princíp obmedzenej dôvery. Princíp obmedzenej dôvery znamená, že vodič ako účastník cestnej premávky sa môže spoliehať na to, že ostatní účastníci cestnej premávky budú dodržiavať pravidlá cestnej premávky, pokiaľ z konkrétnych okolností nebude vyplývať opak.

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 5Tdo/1173/2004 zo dňa 20.10.2004 Najvyšší súd Českej republiky konštatoval, „že pokiaľ vodič idúci po hlavnej ceste ide rýchlosťou povolenou, resp. primeranou a vodič idúci po vedľajšej ceste mu nedá prednosť v jazde, je v obvyklých prípadoch zodpovednosť na vodičovi, ktorý vošiel do križovatky po vedľajšej ceste. Pokiaľ však vodič na hlavnej ceste ide rýchlosťou, ktorá výrazne presahuje maximálne povolenú rýchlosť a vodič prichádzajúci do križovatky po vedľajšej ešte nemá dôvod predpokladať také prekročenie rýchlosti, za prípadnú kolíziu musí niesť zodpovednosť vodič idúci po hlavnej ceste. Najvyšší súd Českej republiky ďalej konštatoval, že nie je spravodlivé požadovať od účastníka cestnej premávky, aby bez ďalšieho predpokladal možné porušenie pravidiel tejto premávky inými účastníkmi a aby tomu prispôbil svoje konanie“.

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Szd/1/2010 zo dňa 21.06.2011 „zavinenie obvineného zo spáchania priestupku je potrebné posudzovať aj s prihliadnutím na tzv. princíp obmedzenej dôvery, podľa ktorého od účastníka cestnej premávky nemožno spravodlivo požadovať, aby bez ďalšieho predpokladal akékoľvek možné porušenia pravidiel cestnej premávky inými účastníkmi...“

Sme toho názoru, že uvedené právne závery Najvyššieho súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je potrebné analogicky aplikovať aj v tomto konaní. Podotýkame, že obžalovaná nemala žiadny dôvod predpokladať, že vodič motocykla prekročí maximálnu povolenú rýchlosť a ostatné povinnosti vyplývajúce účastníkom cestnej premávky.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti navrhujeme, aby odvolací súd rozsudok Okresného súdu Námestovo sp. zn. 6T/75/2020 zo dňa 22.07.2021 zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie.“

Prokurátor podané odvolanie odôvodnil písomným podaním doručeným okresnému súdu 25.10.2021, v ktorom uviedol nasledovné odvolacie argumenty:

„Voči uvedenému rozsudku Okresného súdu Námestovo, čo do výroku o vine, výroku treste a výroku o náhrade škody, bolo prokurátorom zahlásené odvolanie, a to v neprospech obžalovanej.

S predmetným rozsudkom sa možno stotožniť, čo sa týka výroku o uznaní viny, kde toto plne zodpovedá vykonanému dokazovaniu. Nemožno sa však stotožniť s výrokom o treste. Druh a výmera trestu by mali spravodlivo zohľadňovať konanie obžalovanej, jej zavinenie, následok, pohnútku, priťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti, pomery a možnosť nápravy obžalovanej. Trest by mal byť

úmerný k spáchanému trestnému činu, napíňať jednak znaky individuálnej, ako aj generálnej prevencie a samozrejme vyjadrovať morálne odsúdenie páchatela.

V predmetnej veci súd správne vyhodnotil poľahčujúce okolnosti u obžalovanej, avšak pri ukladaní trestu bolo potrebné dôsledne zohľadniť všetky okolnosti, za ktorých došlo k spáchaniu trestného činu a postoj obžalovanej ku skutku. Súd v odôvodnení rozsudku správne uviedol, že v takýchto prípadoch sa javí spravodlivým uloženie nepodmienečného trestu. Keďže však súd, z dôvodov uvedených v predmetnom rozsudku, pristúpil k uloženiu podmieneného trestu odňatia slobody, podľa nášho názoru, tento nemal ukladať na dolnej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby, ale výmera podmieneného trestu a skúšobnej doby mala byť podstatne vyššia, aby to odzrkadlilo jednak morálne odsúdenie obžalovanej a naplnilo znaky a potreby individuálnej, ako aj generálnej prevencie. Uvedené rovnako platí aj k uloženej výmere trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá. Vo vzťahu k výroku o náhrade škody mám za to, že súd, na základe poškodenými predložených dokladov, mohol rozhodnúť o povinnosti obžalovanej nahradiť poškodeným spôsobenú majetkovú škodu a v časti týkajúcej sa uplatnenej nemajetkovej škody mal poškodených odkázať na civilný proces. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby odvolací súd, na základe podaného odvolania, zrušil odvolaním napadnutý výrok o treste a výrok o náhrade škody a sám uložil obžalovanej trest odňatia slobody v polovici zákonom stanovenej trestnej sadzby s podmieneným odkladom a stanovením primeranej skúšobnej doby za súčasného uloženia probačného dohľadu a uloženia primeraných obmedzení alebo povinností a rovnako uložil obžalovanej aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu v polovici zákonom stanovenej trestnej sadzby. Vo vzťahu k výroku o náhrade škody navrhujeme, aby bola obžalovaná zaviazaná k uhradeniu uplatnenej majetkovej ujmy a vo zvyšku odkázaná na civilný proces.“

Podľa § 326 ods. 1 Tr. por. o odvolaní rozhoduje odvolací súd na verejnom zasadnutí. Aj na neverejnom zasadnutí môže urobiť rozhodnutie podľa § 316 ods. 1 alebo 3 Tr. por. podľa § 318, § 320 ods. 1, § 321 ods. 1 alebo 2 Tr. por., ak je zrejmé, že chybu nemožno odstrániť na verejnom zasadnutí.

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, predtým ako začal plniť svoju preskúmovaciu povinnosť podľa § 317 Tr. por., zistil, že odvolania prokurátora a obžalovanej boli podané oprávnenými osobami a včas v lehote stanovenej v § 309 Tr. por. V zmysle ustanovenia § 317 ods. 1 Tr. por. ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 3 Tr. por., preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Po preskúmaní spisového materiálu odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie prokurátora je dôvodné s tým, že o argumentoch odvolania obžalovanej bude musieť súd prvého stupňa opakovane rozhodnúť. Napadnutý rozsudok krajský súd preskúmal vo výrokoch o uznanej vine, uloženom treste, ako aj výroku o náhrade spôsobenej škody.

Druhostupňový súd sa po preskúmaní napadnutého rozsudku nestotožnil s právnymi úvahami okresného súdu, ktoré sa týkali uloženého trestu a výroku o náhrade spôsobenej škody.

Odvolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné zdôrazniť nasledovné skutočnosti.

Podľa § 34 ods. 1 Tr. zák. trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov; trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatela spoločnosťou.

Podľa § 34 ods. 2, 3, 4 Tr. zák. páchatelovi možno uložiť len taký druh trestu a len v takej výmere, ako je to ustanovené v tomto zákone, pričom tento zákon v osobitnej časti ustanovuje len trestné sadzby trestu odňatia slobody. Trest má postihovať iba páchatela, tak aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu a jemu blízke osoby. Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, príťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatela, jeho pomery a možnosť jeho nápravy.

Krajský súd sa stotožnil s konštatovaním okresného súdu o prevahe poľahčujúcich okolností na strane obžalovanej, najmä okolnosti, že obžalovaná viedla pred spáchaním trestného činu riadny život (§ 36 písm. j) Tr. zák.). Z tohto dôvodu bolo správne pri ukladaní trestu aplikované ust. § 38 ods. 3 Tr. zák. Uložený trest odňatia slobody však v zhode s názorom prokurátora prezentovaným v podanom odvolaní vyhodnotil ako neprímerane mierny. V tejto súvislosti krajský súd zvýrazňuje, že protiprávnym konaním obžalovanej mal byť spáchaný nenapraviteľný a najväčší následok spočívajúci v usmrtení poškodeného. Pri ukladaní trestu obžalovanej je preto nutné vziať do úvahy všetky okolnosti prípadu, a to najmä tú skutočnosť, že stíhaný trestný čin mala spáchať závažnejším spôsobom konania uvedeným v ust. § 138 písm. h) Tr. zák. Z hľadiska individuálnej a generálnej prevencie trestu je preto podľa názoru krajského súdu potrebné (pokiaľ súd v novom konaní dospieje k záveru o vine obžalovanej) vplývať na jej osobu prísnejším trestom odňatia slobody a taktiež aj prísnejším trestom zákazu činnosť viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu, a to tak, ako sa toho domáhal v podanom odvolaní prokurátor. Uložené tresty napadnutým rozsudkom okresného súdu nezohľadnili základné zásady platné pre ukládanie trestov, definované § 34 Tr. zák. Podľa názoru krajského súdu v prípade uloženia podmienenečného trestu odňatia slobody sa jeho výmera nemôže približovať k dolnej hranici zákonom ustanovenej trestnej sadzby, ale vzhľadom na už uvedený nenapraviteľný následok má byť trest ukladaný ako prísnejší (po úprave trestnej sadzby podľa § 38 ods. 3 Tr. zák.), pričom do úvahy prichádza aj uloženie trestu odňatia slobody s nepodmieneným výkonom. Takýto trest by bol odôvodnený aj samotným postojom obžalovanej k stíhanému trestnému činu, ktorá aj v odvolacom konaní fakticky jeho spáchanie poprela. Pri zachovaní prezumpcie neviny po zrušení napadnutého rozsudku sa preto bude musieť okresný súd v novom konaní vysporiadať aj s argumentmi obhajoby uvedenými v podanom odvolaní obžalovanej.

Treba uviesť, že trest je právnym následkom trestného činu, a teda musí byť úmerný k spáchanému trestnému činu (zásada proporcionality trestu) a je jedným z prostriedkov na dosiahnutie účelu Trestného zákona. Tým je určená aj jeho funkcia v tých smeroch, v ktorých má pôsobiť zákon, t.j. na ochranu spoločnosti a na výchovu páchatel'a a ostatných občanov. Ochrana spoločnosti sa uskutočňuje dvoma prvkami, a to prvkom donútenia (represia) a prvkom výchovy. Oba prvky sa uplatňujú zásadne súčasne v každom treste.

Všeobecne treba uviesť, že Trestný zákon vychádza zo zásady, že základným účelom a cieľom trestu je ochrana spoločnosti pred trestnými činmi a ich páchatel'mi. Zmysel existencie a prípadnej aplikácie noriem trestného práva je predovšetkým v tom, aby sa trestné činy buď vôbec nepáchali, alebo páchali v čo najmenšej miere. Ochrana spoločnosti pred páchatel'mi trestných činov vrátane ochrany práv a slobôd jednotlivých občanov robí tak z trestu prostriedok sebaobrany spoločnosti pred trestnými činmi. Trest má však okrem toho pôsobiť výchovne, a to nielen na páchatel'a, ale aj na ostatných členov spoločnosti. Pritom generálna prevencia sa má uskutočňovať prostredníctvom individuálnej prevencie. Ak sa teda páchatel'ovi zabráni v ďalšej trestnej činnosti, dáva sa tým najavo aj ostatným členom spoločnosti, ktoré správanie je nežiaduce, proti čomu je namierený Trestný zákon a takýmto spôsobom možno ovplyvňovať pozitívnu hodnotovú orientáciu občanov spoločnosti. Trest súčasne vyjadruje morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou. Z hľadiska týchto úvah odvolacieho súdu možno potom dospieť k záveru, že účel trestu v zmysle § 34 ods. 1 Tr. zák. tvorí jednotu, lebo sa musí vzájomne dopĺňať. Záver súdu o možnosti nápravy páchatel'a musí byť vždy v plnom súlade s ochranou, ktorú súd uloženým trestom poskytuje chráneným záujmom spoločnosti, štátu a občanom pred útokmi páchatel'ov trestných činov.

Individuálna prevencia spočíva vo vytvorení podmienok na výchovu odsúdeného k tomu, aby viedol riadny život. Generálna prevencia má zabezpečiť nielen odradenie ostatných potenciálnych páchatel'ov od páchania trestných činov, ale i utvrdenie pocitu právnej istoty a spravodlivosti u ostatných členov spoločnosti. Spravodlivé a včasné uloženie trestu dáva ostatným členom spoločnosti najavo, že konanie, za ktoré bol uložený trest, je protiprávne a nežiaduce, varuje ich pred páchaním trestnej činnosti a posilňuje pocit právnej istoty a právneho štátu. Trestný zákon vychádza z jednoty individuálnej a generálnej prevencie, pričom obe tieto zložky sa navzájom dopĺňajú a podmieňujú. Disproporcija medzi jednotlivými druhmi prevencie v zásade vedie k nedostatočnému výchovnému pôsobeniu trestu tak na páchatel'a trestného činu, ako i na ostatných členov spoločnosti.

V súvislosti s namietanou neprímeranosťou uloženého trestu odňatia slobody prokurátorom treba dodať, že záver o primeranosti trestu je daný vtedy, ak sa opiera o rozumnú väzbu

medzi legitímnym cieľom a zvoleným prostriedkom jeho realizácie. Možno konštatovať, že páchateľa môže so spravodlivosťou, a teda aj so spoločnosťou zmieriť len spravodlivý trest. Trest sa musí rovnať spôsobenému bezpráviu, z toho vyplýva, že v prípade, ak bude trest, resp. odplata obsiahnutá v treste prísnejšia ako bezprávie spôsobené trestným činom, nedôjde len k negácii tohto bezprávia, ale zároveň uloženým trestom vznikne nové bezprávie - bezprávie voči neprímerane potrestanému páchateľovi trestného činu. Trest, ktorým štát a spoločnosť reaguje na spáchaný trestný čin ako na nespravodlivé konanie, by mal nespravodlivosť spôsobenú trestným činom napraviť, a nie ešte viac rozmnožiť. Neprimeraný trest nemožno považovať za spravodlivý. Spravodlivý je vždy len primeraný trest. Požiadavka primeranosti trestu a jeho individualizácie núti súd prihliadať na okolnosti konkrétneho prípadu, na jeho zvláštnosti, a teda bráni mechanickému postupovaniu súdu pri rozhodovaní o treste.

Po preskúmaní spisu krajský súd ďalej zistil, že výrok rozsudku, ktorým podľa § 288 ods. 1 Tr. por. súd prvého stupňa odkázal poškodených s nárokom na náhradu škody na civilný proces, nezodpovedá stavu vecí a zákonu.

V súvislosti s týmto konštatovaním treba uviesť, že v trestnom konaní si poškodení E. V., L. B., Mgr. F. A., mal. L. B. a mal. U. B. uplatnili riadne a včas, okrem náhrady škody v podobe hotových výdavkov, aj náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do ich súkromia a rodinného života, ku ktorému došlo smrťou poškodeného T. B. (č.l. 283-286 spisu).

Podľa § 287 ods. 1, veta prvá Tr. por. ak súd odsudzuje obžalovaného pre trestný čin, ktorým spôsobil inému škodu uvedenú v § 46 ods. 1, uloží mu spravidla v rozsudku, aby ju poškodenému nahradil, ak bol nárok riadne a včas uplatnený.

Podľa § 46 ods. 1, veta prvá Tr. por. poškodený je osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody.

Podľa § 46 ods. 3 Tr. por. poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu; návrh musí poškodený uplatniť najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje.

Vzhľadom na definíciu pojmu škoda (§ 46 ods. 1 Tr. por.) povinnosť rozhodnúť o jej náhrade v odsudzujúcom rozsudku, ak bol jej nárok riadne uplatnený, sa vzťahuje na škodu majetkovú, morálnu aj inú, aj na porušenie či ohrozenie iných zákonných práv alebo slobôd poškodeného s tým, že pojem „morálna škoda“ vo vzťahu k škodlivému následku spôsobenému trestným činom treba v prípade smrti (napr. aj znásilnenia, sexuálneho násillia, poškodenia dobrého mena pri krivom obvinení) vykladať v súlade s výkladom pojmu „nemajetková ujma“ v občianskom konaní.

Je zrejmé, že trestnoprávny pojem „škoda“ je obsahovo výrazne širší a obsiahlejší ako pojem „škoda“ v práve súkromnom. Trestné právo, a to predovšetkým v zmieňovanom ustanovení § 46 ods. 1 Tr. por., totižto vychádza z pojmu škoda, resp. definuje jeho obsah nie v zmysle dnes už v Európe postupne prekonávanej a dokonca prekonanej predstavy o škode ako zásahu výlučne do majetkových práv poškodeného, ale nazerá na škodu modernejším, vyspelo-európskym chápaním ako na protiprávny zásah do materiálnych i nemateriálnych práv, pričom výsledkom takéhoto zásahu môže byť logicky nielen ujma materiálna (majetková či peňažná), ale aj ujma nemateriálna (imateriálna), teda ujma či škoda, ktorá sa neprejaví vo sfére materiálnej, ale vo sfére inej, tvorenej všetkými ostatnými právami inej, nie - materiálnej, povahy, ktorým právny poriadok priznáva právnu ochranu a ich porušenie, resp. zásah do takýchto práv sankcionuje. Trestný poriadok teda vníma škodu ako škodu majetkovú, morálnu a inú, pričom obsahovo odkazuje na porušenie či ohrozenie iných zákonných práv alebo slobôd poškodeného s tým, že pojem „morálna škoda“ a „iná škoda“, vo vzťahu k škodlivému následku spôsobenému zavineným protiprávnym konaním sankcionovaným normami trestného práva, treba vnímať ako pojmy, ktoré sú v priamej súvislosti so všeobecným pojmom „nemajetková, resp. imateriálna ujma“ v práve civilnom, t.j. pojmom, ktorý je obsahovo natoľko rôznorodý, ako sú obsahovo rôznorodé zákonné práva a slobody, ktoré podliehajú zákonnej ochrane a zásah do ktorých je právom sankcionovaný (spravidla vo forme príkazu takýto zásah odstrániť/napraviť/zastaviť). S ohľadom na tieto skutočnosti, t.j.

predovšetkým s ohľadom na imateriálny charakter týchto chránených práv, možno takúto (nemajetkovú) ujmu, ktorá takýmto porušením vznikla, peňažne len zmierniť, v žiadnom prípade však nie reparaovať, to s ohľadom na charakter týchto práv nie je možné (protiprávny zásah, ktorým došlo k porušeniu zdravia či cti fyzickej osoby, nie je možné peniazmi, resp. peňažnou reparáciou napraviť, peňažná náhrada slúži len na prípadné zmiernenie následkov takéhoto konania).

Pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody v adhéznom konaní je nutné rešpektovať hmotnoprávne ustanovenia osobitných predpisov, na ktorých je uplatnený nárok založený a ktorými sa tiež aj riadi. Tieto predpisy špecificky upravujú vznik nároku na náhradu škody, jeho obsah a rozsah, spôsob náhrady. Potom aj pri rozhodovaní o neoprávnených zásahoch do osobnostných práv a právnych prostriedkoch nápravy sa rozhoduje podľa § 11 Občianskeho zákonníka a nasl. (ďalej len OZ).

Podľa § 11 OZ fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 OZ fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 OZ pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 OZ výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Úprava ochrany súkromia, vrátane rodinného súkromia, vychádza zo zásady, že do súkromného života osoby sa nesmie neoprávnené zasahovať a nesmie sa jej súkromnému životu spôsobiť žiadna ujma. Funkciou práva na súkromie je totiž zabezpečiť pre fyzickú osobu nerušenosť súkromnej sféry, v ktorej by mohla všestranne rozvíjať svoju osobnosť. Ústava SR zároveň rodinný život priraduje k súkromnému životu, pričom toto priradenie treba interpretovať tak, že rodinný život a právo na jeho ochranu sú súčasťou súkromia. Ústava chráni aj súkromie fyzickej osoby v jej rodinných vzťahoch voči iným fyzickým osobám, čo v sebe zahŕňa vzťahy sociálne, kultúrne, ale aj morálne, či materiálne. Zásahy do týchto vzťahov, ktoré sú neoprávnené, možno kvalifikovať ako zásahy do rodinného života - do rodinného súkromia. V prípade, že medziľudské väzby tvoriace základ a rámec súkromného života jednotlivca dosahujú určitú intenzitu a vykazujú určité ďalšie charakteristiky, môže takouto deštrukciou vzťahov dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu súkromia ako čiastkového práva na ochranu osobnosti za podmienky, že konanie pôvodcu zásahu je protiprávne, je objektívne spôsobilé do práva na ochranu osobnosti zasiahnuť a existuje príčinná súvislosť medzi protiprávnym zásahom do osobnosti fyzickej osoby, objektívne spôsobilým vyvolať nemajetkovú ujmu, spočívajúcu v porušení alebo ohrození osobnosti fyzickej osoby a vznikom tejto nemajetkovej ujmy. Treba tiež uviesť, že právnym prostriedkom ochrany proti takému zásahu je práve návrh, ktorým sa fyzická osoba domáha podľa ustanovení o ochrane osobnosti primeraného zadosťučinenia, ktoré môže mať i podobu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

S poukazom na vyššie uvedené je potrebné uzavrieť, že ustanovenia § 11 a nasl. OZ poskytujú právny základ nároku na náhradu nemajetkovej - imateriálnej ujmy spôsobenej jednotlivcovi usmrtením jeho blízkej osoby. Rešpektovanie súkromného života musí zahŕňať do určitej miery aj právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami. Súčasťou súkromného života je život rodiny, zahrňujúci i vzťahy medzi blízkymi príbuznými, hlavne vzťahy sociálne a morálne.

Súdna prax tuzemských súdov pripustila žaloby na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktoré si uplatňujú postihnuté blízke osoby, ktorých právo na súkromný a rodinný život bolo dotknuté úmrtím blízkej osoby. Je nepochybné, že úmrtie blízkej osoby predstavuje závažný zásah do práva na súkromie dotknutej fyzickej osoby, ako jedného z čiastkových osobnostných práv fyzickej osoby.

Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorej sa poškodení domáhali v prejednávanej veci, môže súd podľa § 13 ods. 2 OZ priznať vtedy, ak by sa morálna satisfakcia nezdala postačujúca, najmä ak bola

v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Dôvody priznania náhrady sú v tomto ustanovení uvedené len demonštratívne. Zákon tu ustanovuje jedinú podmienku priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá bude splnená vtedy, keď sa nemateriálne zadosťučinenie nezdá postačujúce.

Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy - v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii) vnímala aj každá iná fyzická osoba.

I keď samotné jednotlivé súčasti osobnosti fyzickej osoby a osobnostných práv, ktorým poskytuje ochranu § 11 OZ (ľudská dôstojnosť, česť, meno, vážnosť, súkromie a pod.), sú hodnoty, ktoré v podstate nemožno vyjadriť v peniazoch, to ešte neznamená, že by peniazmi nebolo možné vyjadriť výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej protiprávnym zásahom do osobnosti. Priznanie zadosťučinenia v peniazoch predpokladá splnenie určitých zákonom kvalifikovaných podmienok. Výšku náhrady tohto zadosťučinenia určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Občiansky zákonník žiadnu maximálnu ani minimálnu hranicu výšky zadosťučinenia v peniazoch nestanovuje. Ustanovenie 13 ods. 1 OZ stanovuje len, že zadosťučinenie má byť primerané. Určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vecou úvahy súdu, ktorý sa pri tejto úvahe musí riadiť dvoma v zákone taxatívne stanovenými kritériami (§ 13 ods. 3 OZ - závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo) a z týchto musí pri svojom rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vychádzať. Iné ako vyššie uvedené kritériá nemôže súd pri rozhodovaní o tejto otázke vziať na zreteľ. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 18. februára 2010, sp.zn. 3Cdo/137/2008, kde bolo uvedené, že v prípade zásahu do práva na súkromie nie je zníženie dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere jedinou relevantnou formou závažnosti ujmy spôsobenej fyzickej osobe na chránených právach.

Krajský súd dospel k záveru, že konaním obžalovanej, ktorým mala podľa obžaloby naplniť skutkovú podstatu prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák., došlo k neoprávnenému zásahu do práva označených poškodených na ochranu osobnosti, konkrétne k zásahu do práva na súkromný a rodinný život, ako jedného z čiastkových osobnostných práv fyzickej osoby, ktorému poskytuje ochranu § 11 OZ. Treba zdôrazniť, že rodinný život zahrňuje okrem iného vzťahy medzi najbližšími rodinnými príslušníkmi (deťmi, rodičmi, prarodičmi) bez ohľadu na skutočnosť, či spolu trvale žijú alebo nie, a protiprávne narušenie týchto rodinných vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život. V posudzovanom prípade tento zásah predstavovaný smrťou T. B. krajský súd videl mimoriadne významným, veľmi hlbokým a nereparovateľným.

Pokiaľ okresný súd napadnutým rozsudkom poškodených s ich nárokom na náhradu škody odkázal podľa § 288 ods. 1 Tr. por. na civilný proces, treba v tejto časti označiť napadnuté rozhodnutie za arbitrárne. Krajský súd z odôvodnenia napadnutého rozsudku nezistil dôvody, pre ktoré bolo v konkrétnom trestnom stíhaní aplikované citované ustanovenie Trestného poriadku. Prvostupňový súd sám konštatoval, že nárok na náhradu škody bol poškodenými uplatnený riadne a včas. Napriek tejto skutočnosti okresný súd len stroho konštatoval, že v predmetnej trestnej veci by bolo potrebné vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré by presahovalo potreby trestného konania, s jeho celkovým predĺžením. S takýmto konštatovaním sa krajský súd v odvolacom konaní nestotožnil a dospel k záveru, že vo veci je potrebné procesne správnym spôsobom vykonať dokazovanie aj v časti uplatnených nárokov na náhradu škody, resp. nemajetkových ujmy a o týchto rozhodnúť. Preto aj v tejto časti odvolacieho konania sa krajský súd stotožnil s argumentmi odvolania prokurátora.

Vzhľadom na tieto skutočnosti krajský súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a to aj s poukazom na ust. § 322 ods. 1 Tr. por., v zmysle ktorého by doplnenie dokazovania na odvolacom súde bolo spojené s neprímeranými ťažkosťami. Rozhodnutím odvolacieho súdu o podaných odvolaniach v druhom stupni by bolo taktiež zmarené právo strán konania na ďalšie podanie riadnych opravných prostriedkov.

Toto rozhodnutie bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.